

orientării eroice se pot urmări mai departe la nu numai un singur reprezentant remarcabil al creației bulgare componistice: Petko Stoianov, Pancio Vladigherov, Filip Kutev, Marin Goleminov, Veselin Stoianov, Alexandăr Raicev și puțin mai târziu Constantin Iliev, Vasil Kazangiev, Tvetan Tvetanov, Dimităr Hristov și mulți alții. Majoritatea acestor realizări au fost orientate adesea spre simfonismul programatic și spre genul vocal-simfonic. Odată cu aceasta eroismul conviețuiește cu lirismul, dramatismul și optimismul în fața vieții avîntate. Dar aveau să urmeze și schimbări, care au dus la mari tensiuni, spre o mare amploare emoțională și la lărgirea orizontului în perceperea realității. Dar și în anii noi, mai tensionați, mai complecși sub aspect muzical, care au urmat, eroismul și romantismul revoluționar și-au menținut puterea lor de influență. O experiență valoroasă s-a acumulat în prima perioadă, perioada de început care se poate numi „deceniul cîntecului de mase”, datorită influenței unui astfel de tip de intonații asupra unei mari părți a creației, precum și asupra genurilor mari.

Pe de altă parte, în mersul său impetuos spre dezvoltare, muzica bulgară se apropia de noi fărâmuiri, deoarece în viață au avut loc prefaceri și deoarece cultura publicului, gustul și cerințele acestuia nu puteau rămîne la același nivel. Lărgirea perspectivelor creației muzicale bulgare a fost rezultat al depășirii dogmatismului: tot ceea ce s-a creat nou în muzica Republicii Populare Bulgaria s-a adaptat la o sursă binefăcătoare în viața socială, care adesea a fost numită în mod figurat „vîntul din aprilie”. Memorabila plenară a C.C. al P.C.B. din aprilie 1956 a pus capăt încălcării normelor leniniste în viața de partid. Ea a jucat un rol înnoitor și în artă și continuă să joace mai departe și azi. Orizonturi nebănuite li s-au deschis creatorilor, tineri care abia se formează cit și celor nu foarte tineri. Arta muzicală a început să înflorească pe un drum drept, plin de contradicții, dar ea rămîne pretutindeni activă, prezentă. S-au ivit, desigur și pericole — nu a trecut neobservat neprincipialul „modernism” de dragul modernismului, lauda fără de critică a neobișnuitului, a supraoriginalului, a nemaipomenitului, ceea ce a adus pericolul stimulării creației formale, gratuite. Un neajuns al acestei libertăți afirmate în experiment a fost îndepărtarea și chiar desprinderea de mase. Și, desigur, dezvoltarea a negat această tendință, care ar fi sufocat continuitatea trecutului, legătura cu tradițiile. Interesul renăscut pentru folclorul — ecoul metodei creatoare în condițiile actuale pe care l-au anunțat cu înțelepciune pionierii artei muzicale profesionale bulgare, la sfîrșitul secolului trecut și începutul acestui secol — vorbește chiar el despre dimensiunile grandioase în care s-a dezvoltat în zilele noastre creația muzicală bulgară.

Culori diferit asociate înfrumusețază grădina bogată a culturii muzicale socialiste a noii Bulgariei. Noile valori create de geniul popular și moștenirea creației unor remarcabili compozitori bulgari din trecutul îndepărtat și mai puțin îndepărtat, acestea sînt două surse de bază ale strălucirii și vitalității celor mai frumoase lucrări ale muzicii bulgare con-

temporane, care s-a încununat cu succese deosebite în cei 40 de ani care au trecut. Totodată în decursul celor patru decenii arta muzicală a Bulgariei socialiste a preluat tot ce a fost mai bun în cultura muzicală internațională, de la marile cuceriri ale țării sovietice și ale celorlalte popoare care au pornit pe drumul înnoirii multilaterale; s-a creat o adevărată unitate dialectică național-internațională. Dezvoltarea culturii muzicale nu a avut loc, firește, fără lupte, fără contradicții. Nu are loc nici astăzi. Problemele nu sînt puține în timpul nostru, în genul muzicii ușoare, spre exemplu sau probleme ale genului muzicii ambientale, căreia recent i-a fost dedicată plenara specială a Comitetului Culturii. Îmbucurătoare este marea bogăție creatoare a compozitorilor bulgari contemporani, reprezentînd generații diferite. Și gîndul ne duce la concluzii optimiste, care ne fac să ne gîndim la anii rodnici de căutare și descoperire a celei mai bune căi pentru a crea o muzică de mare valoare de idei și artistică. Arta muzicală bulgară contemporană răspunde și la sarcinile puse insistent astăzi în fața întregii noastre societăți privind calitatea producției, care și-au găsit exprimare în activitatea și în hotărîrile Conferinței naționale a Partidului din martie a.c., în programul ei pe termen lung și în deviza ei conducătoare: „Calitate înaltă în tot și oriunde”.

Realizările creației componistice bulgare, perspectivele dezvăluite ei dau naștere unor gînduri în concordanță cu atmosfera sărbătorească a zilelor aniversării a patruzeci de ani de la constituirea patriei socialiste.

Ivan VEZNEV
Redactor șef adjunct la revista
„Bilgarska Muzika”

Prezențe românești

Concertul pentru flaut, violă și orchestră de Liana Alexandra a fost executat în primă audiție în Statele Unite ale Americii în cadrul concertelor de muzică contemporană organizate de Universitatea din Michigan și avîndu-i ca soliști pe Jennifer Keeney — flaut și pe Karie Prescott — violă. Conducerea muzicală — Carl St. Clair.

★

În cadrul Cursurilor de vară de Muzică Nouă de la Darmstadt ediția 1984 au fost prezentate în concerte și audiții colective lucrări de Myriam Marbe, Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Liana Alexandra, Carmen Cârnci, Șorin Lerescu, Doina Nemțeanu-Rotaru, Ulpuiu Vlad și Serban Nichifor. A participat cvintetul de suflători *Concordia* din București și violistul Ștefan Gheorghiu. Prezența artiștilor români a suscitat un deosebit interes.

★

Lucrarea *Oratio II* de Călin Ioachimescu a fost distinsă cu *Kranichsteiner Musikpreis* în cadrul acelorași Cursuri de vară. Este primul premiu obținut de un compozitor român în edițiile acestei prestigioase manifestări internaționale.

Cu prilejul Concursurilor internaționale de interpretare muzicală de la Stresa (Italia) din vara aceasta, profesoarei Zoe Popescu, de la Liceul de artă „George Enescu“ din București, i s-a decernat cupa artistică „Euclide Spantaconi“ pentru cele mai multe premii I absolute obținute de elevii ei la ediția din anul trecut a acestor întreceri artistice. În 1983, elevii pianiști ai profesoarei Zoe Popescu au cucerit: Premiul I absolut — Maria Luiza Botez (9 ani, cl. a IV-a). Premiul I absolut — Cristina Tomescu (13 ani cl. a VII-a).

Rep.

Itinerar muzical estonian

9 iunie... Sfirșit de săptămână... Moscova. Gara Leningradskaja. De aici, tot într-un iunie, acum 28 de ani, m-am suit pentru prima oară, într-o *Krasnaia Strelia* ce duce în orașul de pe Neva...

Moscova. Gara Leningradskaja.

Pe linia a 3-a este anunțat trenul spre Murmansk. Visez, o clipă, o noapte albă la Cercul Polar.

Pe linia a 9-a este trasă garnitura pentru Tallin. Urç în vagonul 14. Compartimentul 10. Un pat alb. Cîmbietoare masă de lucru. Un samovar aburind. Cîteva plicuri cu ceai gruzin cules în vara trecută. Sînt pregătit pentru 14 ore de drum. O carte este întotdeauna cu mine. Niciodată nu mi-am dorit mai mult. La orele 18,40, trenul se pune în mișcare. După 25 de minute ieșim din perimetrul Moscovei... Pe șoseaua ce merge paralel, un indicator anunță Klim. Cu ani în urmă am trecut pe aici spre casa lui Ceaikovski.

Este seara tîrziu. Soarele nici gînd nu are să apună. La ora 22 trecem peste Volga... Îmi amintesc pagini întregi din *Călătoria de la Petersburg la Moscova* a lui Radiscev. Pădurile de mesteceni, învăluite în noaptea albă, mă cheamă continuu.

Vă puteți imagina sute, sute de kilometri de mesteceni? Ici, colo, o gară, o localitate. Noaptea coabară doar pentru 2—3 ore. Sîntem aproape de solștițiu. În zori, gările au de acum denumiri estoniene... Simt curînd boarea Balticeii.

La orele 10, turnurile Tompeii anunță apropierea Tallinului.

Prietenii de la Uniunea Compozitorilor estonieni știu că am venit pentru a le asculta muzica, dar ei știu în același timp că muzica Estoniei nu poate fi înțeleasă decît în contact cu pămîntul, cu istoria, cu insulele Golfului Finic...

În camera de la etajul 21 al celebrului hotel Viru, găsesc programul de lucru pentru cele trei zile... Ore de audiții, de spectacole, alternate cu ore de plimbare pe străzile Tallinului, prin muzeele marelui port.

De la etajul 21 vîd golful în toată splendoarea sa. Helsinki este „peste drum“. Hotelul este plin de altfel cu vizitatori din Finlanda. Spre Sud se zăresc turnurile încărcate de taine ale orașului vechi.

Curînd sînt în sala de audiții a Uniunii Compozitorilor estonieni. Privesc curios un catalog. Sute și sute de nume de muzicieni. Zeci de simfonii, piese concertante, lucrări lirice, piese corale, muzică pentru pian, pentru diverse ansambluri camerale.

kos și Piaske, aleg o piesă intitulată *In Es* pentru două pianе.

De pe un alt disc alăturat de pe coperta căruia mă privește chipul ce deschide parcă din pagini de Kalevala a lui Lepo Semura mă așteaptă o amplă simfonie structurată numai în două mișcări, o piesă de 40 de minute intitulată *Pantomimă*.

Ascult vrăjit de adîncimea scrutărilor, de modul de legare al sonorităților, de rigoarea dar și de poezia formelor...

Toate prezentările de pe discurile lui Semura, încep la fel. ... Lepo Semura, ultimul elev al lui Heino Eller... Dar cine-i Heino Eller?... De un sfert de veac mă trezesc sau mă culc cu muzică sau cărți despre muzică și ce uriașă-i încă neștiința mea muzicală... Mi se pun la dispoziție volume, dicționare, broșuri, fișe. Cînd le voi putea răsfoi? Lepo Semura îmi ghicește neliniștea... Dar el știe că cea mai bună înțelegere a compozitorilor și istoriei muzicii tot în portative o voi găsi. Stăm amîndoi lingă un superb pian *Estonia*, (încă în anii celui de al patrulea deceniu, la Tallin existau 3 fabrici de pianе cu o excelență mecanică pe atunci importată din Anglia), stăm amîndoi lingă un superb *Estonia* și-mi cîntă pagini din creația lui Eller... Revin în minte Gaade, Grieg, clasicii ruși ai veacului trecut... dar e și o culegere nouă, necunoscută mie... Curînd, voi avea reala dimensiune a acestei muzici... Lepo Semura înțelege nevoia de a alterna audiția cu contactul direct cu pămînturile Estoniei... Peste cîteva minute *Lada* lui Semura ne poartă spre centru și înainte de a pătrunde pe porțile vechiului oraș ne așteaptă sălile muzeului... Adun informații... leg date... Reaud pagini de muzică... Un geograf arab, Idrisi, notează în al XII-lea veac așezarea Tallinului numindu-l Kolivan...Cronicarul Henri Letonul, îl numește în același timp, Lindanise... Numele de Tallin vine de la Taan linn — oraș danez... Asa-i spuneau cuceritorii danezi în secolul al XIII-lea... La 1285, Tallin este deja oraș hanseatic... La 1345 teutonii cumpără așezarea de la danezi... În veacurile XVI, XVII vin suedezi... Tallin ademenește... Este pe drumul ce leagă Novgorodul de lumea baltică... În secolul al XIX-lea, Tallin este unul din cele mai dezvoltate orașe industriale ale Mării Baltice. Urmele istoriei sînt peste tot... Din fericire, printr-un complex de împrejurări, spre deosebire de alte mari orașe de pe acest meridian, monumentele Tallinului au rămas intacte și în anii celui de al 2-lea război mondial. Urç spre Toompea, orașul vechi ce a luat numele fortăreței ridicată în anul 1929.

Iată celebrul turn Hermann... Turnurile Landskron, Pilstiker... Un altul, *Kiek in de Kõ*, în estoniană... „privește în bucătărie“. E ridicat în 1420 și de la înălțimea lui puteai într-adevăr privi în toate bucătăriile... Iată vechiul Dom durat la 1223, e ascuns de Neitsitron... Vechea școală a Domului adăpostește acum Școala de coregrafie... Straniu de nou mi se pare un vals de Chopin ce răsună prin ferestrele școlii în Piața Domului... Cobor în Orașul de Jos... Și Evul Mediu și Renașterea și perioadele moderne sînt prezente... În fața Primăriei mă întîlnesc cu un grup de turiști români, în vizită la Tallin. ...Privim cu toții mirați farmacia ce funcționează în aceeași clădire continuu de la 1422... În sălile primăriei voi